

ganzenexcursie door zuidwest friesland

23 november, 1985.

P. Glas.

Zaterdagmorgen 23 november 1985 vertrokken 18 Avifauna leden in 5 auto's voor de bijna traditionele ganzenexcursie naar Zuidwest-Friesland, het overwinteringsgebied bij uitsteking van de kleine rietganzen uit Spitsbergen. In november-december kunnen er zo'n 10.-15.000 exemplaren van deze soort verblijven op de uitgestrekte graslanden.

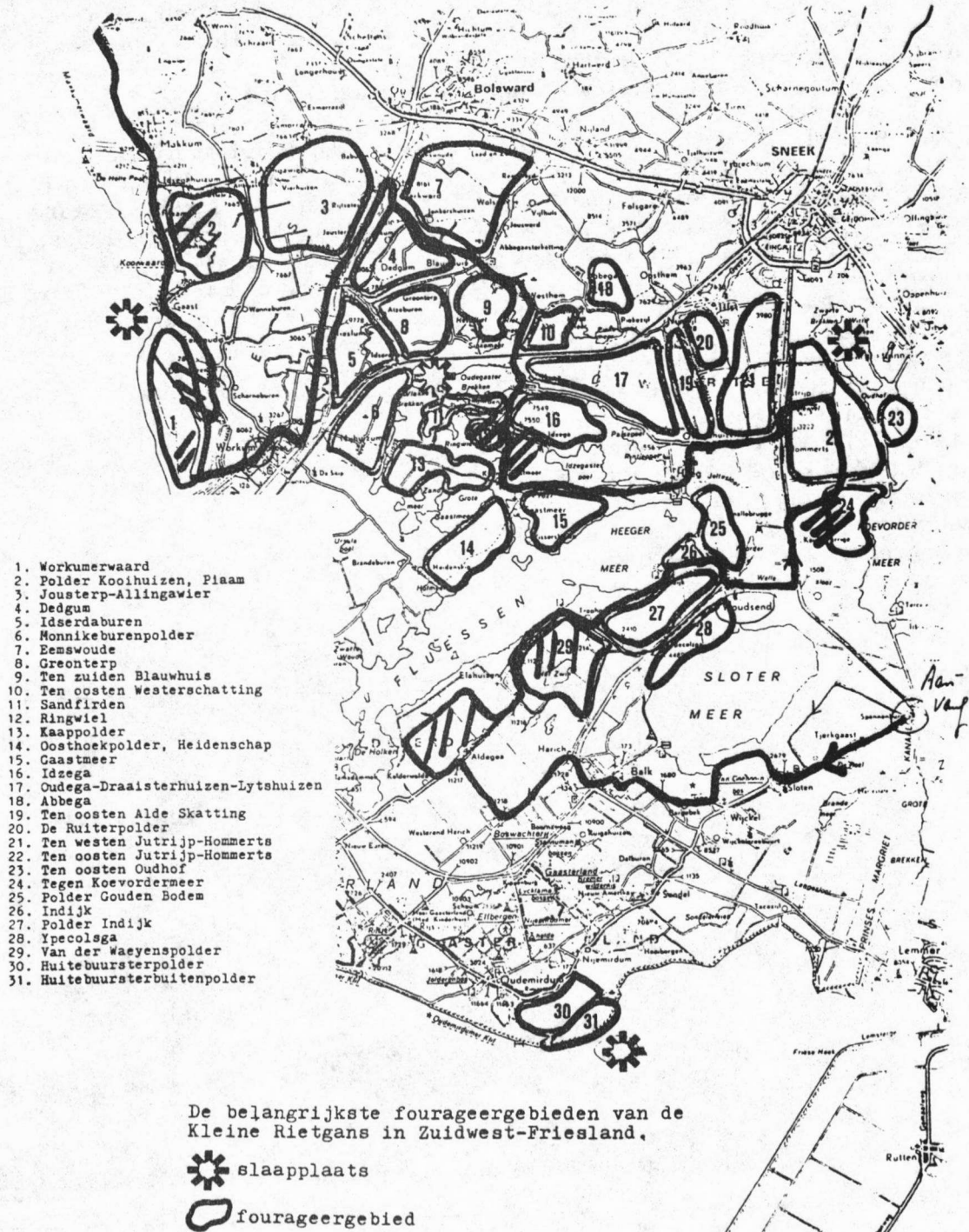
Het was koud, guur weer, een matige oostenwind, ijs in de sloten en op watervlakten, mistig op afstand dus slecht zicht. Wat dat betreft had de keuze van de route: zo veel mogelijk met de zon mee, ook anders gekund. De gereden route is de dikke getrokken lijn op het kaartje.

Leo en Mirjam Schilperoord hebben onderzoek verricht naar de verstoring van kleine rietganzen in Zuidwest-Friesland. Verstoring betekent energieverlies, dat door de ganzen gekompenseerd wordt door extra te eten, dus grasverlies voor de boeren. Zowel ganzen als boeren zouden het meest gebaat zijn bij zo min mogelijk verstoring. Tijdens onze excursie kregen we niet de indruk dat de bewoners van Zuidwest-Friesland zich dat landbouwbelang bewust zijn. Er werd op deze dag behoorlijk intensief gejaagd. Overal in het veld jagers en de ganzen in de lucht. Uit het onderzoek van de Schilperoords blijkt dat het jagen één van de ergste verstoringbronnen is. We reden een groepje jagers voorbij met lokganzen in een grote kooi en enkele gedode dieren. Haastig doorrijden om niet misselijk te worden. Even later konden we tussen twee boerderijen in de kleine rietganzen goed bekijken. Twee echte Friese jongetjes reden op fietsjes het wagenpad achter de boerderij af het veld in en verjoegen de ganzen door spektakel te maken en door het afsteken van rotjes.

Ondanks dergelijke tegenvallers hebben we ze hier en elders in Friesland goed kunnen bekijken: de kleine rietganzen zijn ongeveer zo groot als kolganzen, hebben echter een fijnere

kop, kleine snavel met veel zwart en smalle roze baan in het midden, poten minder roze dan in de boekjes wordt afgeschilderd, donkere hals, contrasterend tegen lichtere borst en in de vlucht de lichte voorvleugel. En dan het geluid, twee-tonig en hoog met

een i-klank. Aan dat geluid moet je ze in oktober herkennen als ze over Groningen vliegen. De laatste jaren komen de kleine rietganzen al vroeg: half oktober, waarschijnlijk samenhangend met afnemende voedselcondities in Jutland. Op het kaartje zijn

met grove dwarsstrepen de plekken aangegeven waar we ganzen hebben gezien, meestal menggroepen van brandgans, kleine rietgans en/of kolgans. Ruw geschat zagen we de volgende totalen: brandgans 4.000, kleine rietgans 3.000, kolgans 750 en rietgans 2. De beide rietganzen op de Workumerwaard konden we van dichtbij bekijken, hetgeen een goede vergelijking opleverde met de kleine rietganzen. Opvallend was het ontbreken van grauwe ganzen.

Natuurlijk onderweg veel andere vogelsoorten gezien. Wat opviel was het aantal stootvogels: zeker 4 buizerds, ruigpootbuizerd, blauwe kiekendief, minstens 3 torenvalken en 5 sperwers. Sommige stootvogels met een dikke krop of met een prooi: sperwer moeizaam vliegend met een pas geslagen spreekw.

Aan de IJsselmeerkust de grote aantallen duikeenden, vooral toppereenden, kuifeenden, brilduikers en een $\varnothing$ ijseend; middelste zaagbekken en dodaarzen. De meeste dieren moeten juvenielen zijn geweest, ruiend naar een volwassen kleed. Tot slot demonstratie duiken door een zeekoet voor de sluis van Kornwerderzand. We geloven wel een geslaagde dag beleefd te hebben ondanks het gure weer.

- Nog twee opmerkingen:
- Wanneer wordt die ellendige ganzenjacht definitief gestopt?
- Is f.22,-- p.p. excursiedeelname voor veel Avifaunaleden niet aan de hoge kant, Bestuur?

Literatuur:

Leo J. Schilperoord en Mirjam Schilperoord-Huisman. Verstoring van kleine rietganzen *Anser brachyrhynchus* in Zuidwest-Friesland. Het Vogeljaar 32 (1984) 225-234.

Kaartje uit:

L. Schilperoord en M. Schilperoord-Huisman. De kleine rietganzen in Zuidwest-Friesland in het seizoen 1981/1982. Jaarboek 1981/82 Vogelwerkgroep Friese IJsselmeerkust e.o. Uitgave nr. 17 van de Fryske Feriening foar Fjildbiology Koudum januari 1983.

